

4. Army Leadership Code [Електронний ресурс]: // The British Army. URL: // <https://www.army.mod.uk/who-we-are/our-schools-and-colleges/centre-for-army-leadership/leadership-resources/army-leadership-code/>

Володимир ШЕВЧУК

*Доктор економічних наук, професор,
Національна академія статистики, обліку та аудиту,
Київ, Україна
v.o.shevchuk@gmail.com*

ПЕРЕМОЖНЕ УТВЕРДЖЕННЯ РЯТІВНИХ ЦІННОСТЕЙ І ПИТОМО УКРАЇНСЬКЕ «ВІДНАЙДЕННЯ» ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКИХ СМИСЛІВ

Третій рік поспіль українство прагне донести до світової спільноти досвід протидії намірам демілітаризації та денацифікації українського народу, декларова ворогом на початку повномасштабної російсько-української війни. Актуальність цього донесення зумовлюється тим, що донині залишається відкритим питання про те, чи здатна перемогти Україна у теперішній війні. Хоча насправді йдеться про те, що критично мисляче українство збагнуло це ще 27.02.2022 року. Адже провал ворожого бліц-крігу означив здобуття найпершої української перемоги, котра вже тоді змінила змінила перебіг глобального часопростору.

Нині потрібне обопільне порозуміння українства і світового співтовариства. З одного боку, не здавши «Київ за три дні», ми не здали країну, не пустили ворога ні в Балтію, ані на Балкани, продовжуючи оберігати континент і світ. З другого боку, глобальна спільнота має збагнути покладену на Україну місію – порятунку світу від рашистського нашестя так і від не меншої загрози планетар колапсу, котра переважно замовчується.

Українство віддавна володіє властивим нації духовно-інтелектуальним надбанням, потенційно здатним протидіяти ворожим намірам денацифікувати український народ. Книгою «Меч духовний» (1666 р.) відомий громадсько-політичний діяч XVII ст. і видатний поет Лазар Баранович декларував властивий нації симбіоз озброєння духу та одухотворення зброї [1]. Показово, що саме ця символічна книга була першою в доробку видатного поета [2]. У той же час сучасні дослідники з'ясовують, яким царям він служив [3].

Через кілька століть порушену Л. Барановичем проблематику підняв до субстанційного рівня український мислитель, письменник і правозахисник ХХ-ХХІ ст. Микола Руденко. З метою розбору складних

ситуацій він радив «вжитися думкою у поняття субстанції» [4, с. 461]. З огляду на те, що субстанція за М.Руденком – це духоматерія, згаданий вище симбіоз на субстанційному рівні виглядає як єдність матеріалізації духу та одухотворення матерії. Ці доведення українських інтелектуалів свідчать про глибоку закоріненість духовно-інтелектуального надбання, яким віддавна володіє нація, і яке набуває особливої значущості в умовах теперішньої гібридної війни, котра відбувається в епоху ноосфери.

Це свідчить про наявність потенційних засад для перемоги в духовно-інтелектуальній сфері: саме вона має спростувати ворожий намір денацифікації українського народу. Передумовами для цього є насамперед новітнє світоглядне бачення нації; здатність на його основі змінити чинний світоустрій; необхідність переписати загальнолюдську історію відповідно до світоглядного бачення нації. Стисло окреслимо специфіку новітнього світоглядного бачення нації, визначального для подальшого розвитку світової спільноти.

Передовсім належить вказати на «ескіз» картини економічного пізнання людства, який М. Руденко оприлюднив у Детройті (США), де опинився після політичних заборон, утискань і переслідувань, концтаборів та заслання. Наукова картина загальнолюдського економічного пізнання змальовує уявні дерева, плоди яких являють собою відповіді на основне питання економіки як науки [4, с. 382]. Залежно від правильності формулювання ці плоди (тобто знання) є поживними або отруйними. Виходячи якраз із цього ми запроваджуємо дихотомію життєствердних та смертоносних знань.

На наше переконання, крона дерева з поживними плодами має три галузки. Основоположною є європейська (світова) фізіократія; наступною – українська наукова школа фізичної економіки. Належить вказати на значущість доробку фундатора школи д-ра С. Подолинського, «місце якого, – як зазначав М. Руденко, – належить бачити серед екон геніїв світу» [4, с. 465]. Вказуючи на особливу місію українського інтелектуала, М. Руденко в одному з інтерв'ю на початку 2000-х років наголошував: «...тільки в нас, в Україні, з'явилася теорія про сонячну природу додаткової вартості, більше її немає ніде в світі. Ця теорія започаткована Сергієм Подолинським і понад сто років тому висловлена в такій формі, яку можна прийняти й сьогодні» [5].

Вагомість теорії С. Подолинського спричинила світову значущість і міжнародний вплив його наукового доробку. У світовій науці з'явився новітній напрям – екологічна економіка, котру доречно вважати сегментом сучасної світової фізико-економічної думки. Зарубіжні науковці, яких ми

іменуємо «апостолами екологічної економіки», поставили д-ра С. Подолинського на чолі плеяди її подвижників [6].

Викладені положення є визначальними для питомо національного обґрунтування нашої перемоги та ступенів її досягнення. Шляхом до загальнолюдського миру є тільки українська перемога у повному, а не урізаному розумінні! Бо вихід ЗСУ на кордони 1991 року – це видворення ворога за межі України, але ще не перемога. Проміжним ступенем української перемоги є рішучий демонтаж РФ, якому не повинні перешкодити ані бажання «зазирнути Путіну в очі», ні примус до миру Росії – держави-терориста. Остаточним ступенем на шляху досягнення перемоги є запобігання колапсу планети внаслідок екологічних катаклізмів. Належить наголосити, що тільки українські сили, як адекватні викликам ноосфери, здатні запобігти теперішнім глобальним загрозам.

Повномасштабна російсько-українська війна потребує подальшого примноження духовно-інтелектуальних надбань нації. Одним із шляхів примноження є новітнє осмислення доробку українських інтелектуалів, котрі творили як в Україні, так і далеко за її межами. У січні ц.р. виповнилося 130 років від народження Миколи Шлемкевича – відомого українського філософа, публіциста, громадсько-політичного діяча, дійсного члена НТШ і УВАН, ослідника історії української культури, зокрема, літератури та філософії [7].

Менш, ніж через десятиліття після війни в Америці з'явилася його праця «Загублена українська людина» (Нью-Йорк, 1954) [8]. Він мав намір розкрити непроминущу сутність української людини. Книга «Загублена українська людина» стала підсумком інтелектуальних пошуків ученого, котрий вірив, що в умовах незалежності й свободи його народ здатен стати у лави цивілізованих і гідних оптимістичного майбутнього.

У книзі йшлося про типологію української людини, котра понині не вписується в маркери «людини загубленої». М. Шлемкевич як філософ, що мислив діалектично, залишав своїм майбутнім читачам сподівання на «віднайденість» Сковороди, Гоголя і Шевченка. Це дозволяє робити припущення про глибоку іронію філософа щодо «загубленості» українських геніїв. Тож користуючись цим шансом, належить оптимістичніше розгортати її «віднаходження». А намірам М. Шлемкевича протиставляти своєрідне опозиційне бачення, щоб вести мову радше про «віднайденість» української людини ХХІ і подальших століть. Це видається вельми доречним стосовно до відомих чи не кожному українцю постатей наведеної типології.

70 років тому мислитель порушив осмислення ролі особи в українській історії. Відкрите ним осмислення українства як явища є настільки новим, що до цього часу залишається не вповні зрозумілим. Започаткований Шлемкевичем пошук «загубленої української людини» триває, а його філософська спадщина залишається актуальною. Запроваджена Шлемкевичем типологія потребує творчого розвитку, особливо – на тих поворотах, яких зазнають шляхи нинішньої цивілізації.

Шлемкевич належить до українських інтелектуалів ХХ ст., котрі піднесли Сковороду до принципово нового світоглядного рівня осмислення. Сковорода хронологічно першим уособлює «українську людину» згідно з типологією Шлемкевича.

М. Руденко належав до новаторів, котрі не обмежувались шаблонним тлумаченням доробку Сковороди. Належить стисло окреслити квінтесенцію Руденкового бачення. Він імплементавав Г. Сковороду в коло найвидатніших світових подвижників філософії, котрі визнавали Богом Всесвіт як Ціле [4, с. 501].

Нині Сковорода введений – за сучасною версією ЮНЕСКО – до плеяди 5 найвидатніших мислителів усіх часів і народів. Сократа як першого у цій плеяді належить називати насамперед тому, що самого Сковороду наш народ віддавна іменує українським Сократом. Це визнання Сковороди істотно змінює його національного та загальнолюдського світоглядного сприйняття.

Принципово нові результати дає сучасне економіко-філософське осмислення доробку Сковороди. Поєднання його ідеї «спорідненої праці» з моделлю енергетичного бюджету людства д-ра С. Подолинського відкриває перспективу повоєнного відродження економіки України і світу.

У типології Шлемкевича гідне місце посідає і «гоголівська людина». Шлемкевич підтвердив, що сучасне сприйняття Гоголя має віддзеркалюватися через оптику Шевченка. «Сміх Гоголя і плач Шевченка» – таким бачимо їхнє сучасне сприйняття і в роки війни.

Відомим є зізнання Достоевського в тому, ніби «всі ми вийшли із гоголівської «Шинелі»...» У той же час теперішні толстоевські, як їх саркастично іменують українські культурологи, неспроможні осягнути глобальних струсів часопростору, які спричинила Україна. Вони не дозволяють нам визнавати за собою право на власну думку. Що більше: признатися у тому, що ми здатні спричинити теперішні струси часопростору, це забороняють собі можновладці і навіть так звані інтелектуали Заходу.

Наголошуючи на економіко-філософському осмисленні доробку Т. Шевченка, слід відзначити унікальне новаторство митця, зокрема. Картина «На пасіці», котру фахівці понині відносять до так званого побутового жанру, насправді містить сукупність новаторських парадигм [9]. Найважливішою з них вважаємо втілену Т. Шевченком питомо українську парадигму технічного прогресу – рятівну, а не руйнівну, спрямовану на примноження, а не винищення живого у всіх його формах і проявах.

Принципово нового світоглядного рівня осмислення потребує і той етап творчості Т. Шевченка, на якому той перейшов до нових намірів у мистецтві й поезії. Прагнучи до опанування високих художніх форм, Т. Шевченко-митець взявся за техніку гравюри. З метою втілення найвищих тем, досягнутих світовою поезією, Т. Шевченко-поет опанував біблійні мотиви. Наміри успішно увінчалися офортами із серії «Мальовнича Україна». А поезія на цю тему знайшла втілення у «Псалмах Давидових».

Ще з більшим натхненням Т. Шевченко взявся за підняття власних намірів на світову висоту після повернення із заслання. Він продовжив опанування техніки гравіювання і був удостоєний звання академіка... А його поезія на тему біблійних мотивів знайшла високе новітнє втілення у подражаннях Іезекілю, Ісайї та іншим авторам старозаповітних текстів.

Результати новітнього розбору цих високих паралелей у творчості Т. Шевченка-художника і Т. Шевченка-поета ще чекають сучасних узагальнень...

Рятівні смисли, закорінені в духовності праукраїнського етносу, проявлені ще у добу князя Ярослава і понад 100-ліття тому трансформовані у ноосферну концепцію, сьогодні покликані стати загальнолюдськими.

ЛІТЕРАТУРА

1. Лазар Баранович. Меч духовний. Київ, 1666. URL: <http://litopys.org.ua/suspil/sus113.htm>.
2. Горовий А. Лазар Баранович в історії культури України. URL: <https://www.youtube.com/watch?app=desktop&v=LFGz5GO5QTl>
3. Фаріон І. Лазар Баранович – служник чужим царям. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Co12qT5-F10>
4. Руденко М. Енергія прогресу. Вибрані праці з економії, філософії і космології. К.: «Кліо», 2015. 680 с.
5. Руденко М. Багатство народжується зі свободи // Дзеркало тижня, 13 квітня, 2001.
6. Екологічна економіка. Вікіпедія. URL.: https://en.wikipedia.org/wiki/Ecological_economics.

7. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A8%D0%BB%D0%B5%D0%BC%D0%BA%D0%B5%D0%B2%D0%B8%D1%87_%D0%9C%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B0_%D0%86%D0%B2%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87
8. Шлемкевич М. Загублена українська людина. Нью-Йорк, 1954. 158 с.
9. https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9D%D0%B0_%D0%BF%D0%B0%D1%81%D1%96%D1%86%D1%96

о. Віталій КОЗАК

*Протоієрей, доктор східних церковних наук,
вікарій Тернопільсько-Зборівської Архиепархії,
Тернопіль, Україна*

ХРИСТИЯНСЬКІ ЦІННОСТІ У ЕПІСТОЛЯРНІЙ СПАДЩИНІ БЛАЖЕННОГО СВЯЩЕННОМУЧЕНИКА МИКОЛИ КОНРАДА

Постать

Микола Конрад народився 16 травня 1876 року у сім'ї різьбяр в селі Струсів, на Тернопільщині. Батьки Йосиф та Марія багатими не були. У період між 1887 і 1889 роками Микола Конрад завершив два перших класи гімназії у Львові, яка належала до середньої школи оо. Селезіан. Пізніше, вищі класи він успішно завершив, склавши матуральний іспит, у Римі. Це стало можливим завдяки направленню митрополита та кардинала Сильвестра Сембратовича на навчання у Колегію De propaganda Fide. Пізніше закінчив Папський університет св. Томи Аквінського (1896–1897), виходячи 9 грудня 1895 року зі ступенем доктора філософії, а 8 травня 1899 року він отримав ступінь доктора богослов'я.

Того ж 1899 року Микола Конрад був рукоположений на священника Львівської Архиепархії, від 1900 р. виконував обов'язки заступника учителя релігії у школах Золочева, у 1902 р. був призначений катехитом віділової школи у Теребовлі. З 1907 р. отця Конрада призначають заступником учителя релігії в українській гімназії в Тернополі, де згодом став дійсним учителем і викладав до 1914 р. Працював, як пише сам «вкладаючи всю працю, всі сили і лишній час», відчуваючи енергію та бажання працювати з молоддю.

Микола Конрад був одруженим священником мав родину яка виховувала четверо дітей, троє з яких народилися у Тернополі. Дружина Антоніна походила з роду Бліхар. Старший син – Степан, народився за час праці батька у Теребовлі, дочки Ярослава та Марія та наймолодший син – Володимир.